

UKE 26
Trønder-fluvis

pluss+

Datteren Eli og
barnebarnet Anne
har fulgt Paul
Okkenhaugs stier.
**Fra spelamfiet til de
danske bøkeskoger.**

pluss|intro

YNDET PLETT

FOR DE FLESTE er han mest kjent for musikken til «Spelet om heilag Olav», men Paul Okkenhaug hadde også sitt virke både

pluss|tekst
Heidi J. Stiklestad,
magasinredaktør

som organist, kirkekorleder, pianist, lærer – og gårdbruker på Øvre Okkenhaug i Levanger. Her på gården skapte Okkenhaug en spesielt kulturelt miljø. Noen av dem som besøkte ham og kona Magnhild på gården, stiftet han bekjentskap med i København. For det var der Paul Okkenhaug hentet mye av inspirasjonen til spelmusikken. I de ærverdige rommene i

Schæffergården og i de vakre bøkeskogene rundt. Her møtte han likesinnede – kunstmalere, musikere og forfattere som senere skulle finne vegen til Øvre Okkenhaug.

PLUSS HAR VANDRET i Paul Okkenhaugs fotspor i København. Sammen med oss: Datteren Eli Lunnan og hans barnebarn Anne Lunnan. Det ble et følelsesladet og sterkt møte for dem begge, selv om de har svært forskjellig utgangspunkt. Anne husker ham som en god bestefar som spilte piano for ungene hjemme på gården. Eli erindrer farens levende beskrivelser av utsikten mot bøkeskogen og dammene rundt Schæffergården, og hvordan faren ble inspirert av disse omgivelsene. Nå er Paul Okkenhaugs datter, ett av fem barn, tilbake på stedet som ble en yndet plett i farens liv. Både hun og datteren Anne skjønner godt at det her var ro å finne.

FOR AT HAN lette etter sjelefred, bekrefter datteren Eli. Slitt mellom pliktene og ansvaret som gården førte med seg, og kallet og lengselen etter å skape musikk, ga odelssønnen en ekstra bekymring i livet. Brukte han tid på musikken, hadde han dårlig samvittighet overfor dem som måtte slite på gården. Jobbet han på gården, lengtet han slik etter å komponere, at gårdsarbeidet bare ble halvgjort. Men en stor komponist ble han uansett.

MANDAG ER DET 100 år siden Paul Okkenhaug ble født.

ukens pluss | imponerte

Duoen Ola Wisth Holmen (15) og Adrian Løseth Waade (15) imponerte under Landsmønstringen av Ungdommens Kulturmonstring. Belønningen er at de

sendes til Amsterdam for å imponere flere. Kompisene fra Verdal er nemlig, som de eneste blant tusenvis av UKM-deltakere, blitt valgt ut til å delta på den europeiske Noorderparkfestivalen i Amsterdam 13. og 14. september med sitt program «Freejazz tribute» med fele og trommer.

ukens minus | jordmormangel

Jordmorstillingene i Steinkjer ble ved nyttår redusert fra 50 til 40 prosent. Konsekvensen er blant annet at de gravide ikke lenger er garantert time hos jordmor før

de skal på ultralyd. Det vil si at svangerskapet kan ha vart 18-20 uker før de får kontroll hos jordmor. Det er uheldig. Jordmor Marit Gangås forteller om en frustrerende arbeidssituasjon og hvordan hun selv gikk på en smell på grunn av den dårlige jordmorbemanningen i kommunen.

pluss|rett fra hjertet

Tekst og foto: Ane Bjerkan

I sommer skal Mildri Ryan trollbinde publikum med teater, magi og rock.

HOKUS POKUS

KREATIV: Mildri Ryan hadde plakater av Sandra Bullock på rommet da hun var yngre, og ville bli jordmor som stor. Men er glad hun endte som skuespiller.

Navn: Mildri Ryan
Alder: 23

Bosted: Steinkjer
Aktuell: Spiller Rebella Hex i stykket med samme navn. Det spilles i Namsskogan familiepark fra 27. juni til 3. august.

Hvem er Rebella Hex?

– Hun er en konstruert karakter som jeg gir liv. Hun er styggartig å spille fordi hun er uforutsigbar og litt farlig. Jeg liker at hun har både gode og dårlige sider. Det å spille personer som bare er gode, er ikke morsomt i det hele tatt. Slik er det med mennesker også, man må mene noe.

Hvorfor bør folk komme og se Rebella Hex?

– Det finnes ikke maken i Trøndelag. Teater, magi og rock sammen. Det er helt nyskapende og spennende. Publikum sitter kliss inni det som foregår, og de vil for eksempel se ett svevende bord fem centimeter unna seg.

Hvem ville du aller helst spist middag sammen med? Du får invitere tre personer?

– Onkel Svend, André den Haan og Ragnar Trøite. Søkki derre vart ein artig gjeng. Derre vart galskap!

Hvem skulle ha spilt deg i filmen om ditt liv?

– Evy Kasseth Røsten. Hun er like sprelsk som meg.

Hvem skulle ha spilt kjæresten /samboer?

– Anders Baasmo Christensen. Hvis samboeren min er litt rar, så passer han godt.

– Hvem skulle ha skrevet biografien om deg?

Tormod Aune, han er en dyktig mann. Håper det blir et spennende liv han ville skrive om.

Hva/hvem vil du lese om i en kommende utgave av Pluss?

– Jeg vil lese en stor reportasje om noen som har startet en sushibar og en jazzpub i Steinkjer. Det tror jeg hadde løftet byen, og trukket flere mennesker ut. Vi som har bodd borte en stund, har fått smaken på noe annet en kjøttkak og graut. Sushibaren trengte ikke å være åpen hver dag. Men jeg garanterer at jeg ville handlet der tre ganger i uka.

Hva utsetter du oftest?

– Jeg utsetter oftest å ta kontakt med vennene mine når jeg er under jobbpress. Ofte er det intensivt, men de er i tankene hele tiden. Man burde ta vare på dem man er glad i – venner og familie – og gi dem oppmerksomhet.

Hvem hadde du bilder av på rommet ditt da du var yngre?

– Sandra Bullock. Jeg var kjempe-

fan. Og George Harrison. Skjønner ikke hvorfor.

Velg deg et annet yrke?

– Da jeg var yngre, ville jeg bli jordmor. Men jeg er nødt til å være i et kreativt yrke.

Selskapsklær eller joggedress?

– Både óg. Det er artig å pynte seg. Men når man kommer hjem – inn i go'klean. Jeg liker «Goshi klea», gode og behagelige klær.

Din aller første plate/kassett/CD?

– Finn Kalvig. Dobbel-CD fra Sørli Musikk. Funger ennå den!

Hva er det å være modig?

– Å tørre å leve. Å leve, det er å gjøre seg selv sårbar. Derfor velger så mange å ikke leve. Man må tørre å være sårbar, stå opp for sine valg og kanskje ikke bare jatte med i ulike situasjoner. Stå opp for mennesker som er svakere enn seg selv. Innrømme at man har gjort feil hos sine medmennesker.

Kan du huske en gang du var modig?

– Ja, jeg kan huske mange ganger. Å være Rebella Hex er modig.

Hvorfor er du (vi) her på jorda?

– Jeg aner ikke hvorfor vi er her, men jeg er glad for å være her. Takk mamma!

BLENDET: Paul Okkenhaug var blendet av den danske naturen og omgivelsene som omkranser jaktslottet Schæffergården fra 1755, og som tidlig i femtiårene ble en del av et dansk-norsk samarbeid der unge kunstnere, prester, forfa

BREV FRA EN KUNSTNER

tttere og studerende kunne søke om et opphold for å få inspirasjon. Anne og Eli Lunnan vandrer i Okkenhaugs fotspor.

Han lånte bort gården for å inspirere andre. Selv ble Paul Okkenhaug inspirert i København.

30. JUNI BLIR Paul Okkenhaugs minne markert, på hans 100-års dag, med en stor konsert i Levanger kirke.

«Vi kjørte vidare frammed eit eventyrlig skoglandskap (bøgeskov), med dei raraste farger eg har sett i naturen. Dei tjukke bøkestammane var eirgrøne som gammalt kopar med snaue kroner høgt mot himmelen. Ned gjennom desse kronene fall lyset mot ein skogbotn som eg aldri har trudd var muleg annan stad enn i danske eventyr. Der inni skogbotnen som var heilt dekt av haustlauvet som lyste gyllent og bortimot rustraudt såg eg dådyr i flokkar på to, tre eller fire. Dette var den berømte dyrehaven. Og eg kjende livsgleda og lovsongen mot den allmechtige skaparen. Og eg tenkte på borna og på deg, Magnhild ---, og eg kjende at eg måtte ta dykk med på alt dette.»

Bøkeskogen 1945.

BLANT VENNER: Paul Okkenhaug oppholdt seg en tid ved Schæffergården i København. Her møtte han likesinnede som kunstmalere, musikere, forfattere. Fra venstre Paul Okkenhaug, Gunnar Martinsen, sanger, Aslaug Vaa, forfatter, Magne Mannheim, fiolinist.

pluss| fakta

- ❑ Paul Okkenhaug (født 30. juni 1908 i Frol i Levanger, død i 1975) er mest kjent for musikken til Spelet om Heilag Olav, som fremføres ved Stiklestad Nasjonale Kultursenter hver sommer.
- ❑ Paul Okkenhaug vokste opp og hadde sitt livslange virke i Levanger i Nord-Trøndelag. Her var han gårdbruker på gården Øvre Okkenhaug. I tillegg hadde han et mangfoldig virke innen musikk, som komponist, organist og kirkekorleder, pianist og lærer.
- ❑ På gården Øvre Okkenhaug skapte Paul og kona Magnhild (1908 – 2008) et spesielt kulturelt miljø. Okkenhaug ble i unge år kjent med kunstnerbrødrene Elliot og Louis Kvalstad fra Namdalen.

❑ **SITATET ER HENTET** fra et brev fra Paul Okkenhaug til sine kone Magnhild, som 4. desember 1945 passet gården, mens Paul Okkenhaug var på sin første tur til København.

Det skulle ta noen år før datteren Eli skulle få se bøkeskogen, som faren så levende beskrev i sine brev fra den danske hovedstaden. Sammen med datteren Anne vandrer hun i det irrgroenne gresset og myster opp mot de høye trærne, der vinden bøyer trekronene, mens solstrålene bryter gjennom taket av bøkeblader og varmer både ansikt og et kjært minne. 54 år etter at hennes far gikk i de samme skogene.

– Det er rart å tenke på at disse trærne var nettopp de vi satt hjemme på Okkenhaug og forestilte oss hvordan så ut. Han ville så gjerne at vi barna skulle få oppleve nettopp dette.

Også datteren Anne, som fortiden har København som sin hjemby, kjenner stemningen som magisk, og til ettertanke.

TIDLIGERE I ÅR døde Magnhild, Paul Okkenhaugs kone og støttespiller gjennom livet.

Oppryddingen etter hennes dødsbo ble en summering av et langt, men rikt liv.

Der kom også boken om «Dansketida» frem igjen. Skrevet av en usedvanlig kvinne. Magnhild Okkenhaugs forståelse for at disse brevene var av stor kulturhistorisk verdi, gjorde sitt til at hun i en alder av 85 år sirlig skrev ned de viktigste sitater og begivenheter, sammen med en komponist som etter sin død har blitt en meget avholdt mann.

– Etter mammas død har jeg på en måte oppsummert barndomstida på en helt ny måte. Vi i søskenflokket ser selvsagt vår egen barndom med ulike øyne, men etter mammas død har vi ved flere anledninger hatt noen gode oppsummeringer, og som familie tatt avgjørelser i fellesskap. Nettopp med tanke på at vi skal forvalte den arven pappa etterlot oss.

SIGRID, RAGNA, ELI, Fredrik og Håvard med sine familier står nå foran et år som vil gi dem som familie ekstra fokus. Paul Okkenhaug ville ha fylt 100 år i år. Mandag 30. juni blir hans 100-årsdag markert i Levanger

BEVART: Atmosfæren er for det meste bevart fra tiden Paul Okkenhaug oppholdt seg der, i de samme rommene.

kirke, med barn, barnebarn, slekt og venner til stede.

– Vi er stolte og glade for at samtiden fortsatt setter pris på det arbeidet pappa gjorde, sier Eli, og understreker med et smil:

– Men for oss vil han jo bestandig være pappa, og det er litt vanskelig å forstå at andre også ønsker å ta del i hans personlige sider.

Derfor sa også familien nei til en stor-slått teateroppsetning om odelssønnen fra Okkenhaug, som ble en stor komponist.

– Fokus på musikken tror jeg han ville satt pris på. Et teaterstykke om hans liv, ville ha blitt for stor-slått. Han var en beskjeden mann som levde for musikken. Det føltes ikke riktig å endre fokus bort fra tonene hans, fastslår Eli.

KNAPPE TI MINUTTER unna den ståkete storbyen, omkranses Schæffergården av den vakreste bøkeskog der det vanker hjorteflokker, dådyr og i de mange vannene pusser svanene fjærpryden.

Vandrende rundt i de ærverdige rom i

Schæffergården, er det ikke vanskelig å kjenne atmosfæren fra en svunnen tid. Atmosfæren er for det meste bevart fra tiden Paul Okkenhaug oppholdt seg der, i de samme rommene. Utsikten ned mot dammen der vannliljene blomstrer og en liten andefamilie svømmer av gårde, får minnene til å strømme på.

– Akkurat dette bildet av utsikten hadde gjort et stort inntrykk på pappa, minnes Eli, og leter fram sitatet fra danskeboka. Hun leser:

«Vårfuglen held konsert uti trea. Eit par svaner slo seg ned i dammen i går;- dei ligg inne i ei vik og drømmer – drømmer. Kan ikkje forstå anna enn at dei må vera klår over at dei pryder dammen, og at dei går inn for det fullt vitende».

– At morfar fant roen på dette stedet, er ikke vanskelig å skjønne. Å finne likesinnede og dyrke fellesskapet er viktig, spesielt for ham som hadde livet på gården i tankene, hver gang han satte seg ved pianoet hjemme. Her kunne han lite gjøre annet enn å fordype seg i kunsten og spillingen. ➔

– Vi har jo visst at dette året kom til å bli spesielt.

Vi er stolte og glade for at samtiden fortsatt setter pris på det arbeidet pappa gjorde.

SVUNNEN TID: Vandrende rundt i de ærverdige rom i Schæffergården, er det ikke vanskelig å kjenne atmosfæren fra en svunnen tid, synes Eli og Anne Lunnan.

– At disse omgivelsen har vært med på å inspirere til spelmusikken, er ikke rart.

UTSIKT: – Utsikten fra kvisten på Schæffergården gjorde et stort inntrykk på pappa, minnes Eli

HER SKREV HAN SPELMUSIKKEN: Knappe ti minutter unna den ståkete storbyen omkranses Schæffergården av den vakreste bøkeskog. Her hentet Paul Okkenhaug sin inspirasjon til å slutføre Spel-musikken

☞ **DET VAR EN** vanskelig arv å ta hånd om for den unge kunstnersjelen Paul. Han kom fra en bondeslekt kanskje litt utenom det vanlige, med en forfatterinne som mor og en felespillende far. Foreldrene bodde i Lunet på Mule. Selv hadde han sine tidlige barneår på besteforeldrenes gård på Øvre Okkenhaug. Der ble pianoet hans gode venn. Som 18-åring ble han sendt til Oslo for å bli organist. En utdannelse han tok på rekordtid, og som han, vel hjemme igjen, utøvde som vikar i Levanger kirke. Men ved siden av å bli oppmuntret til å utøve musikken hjemmefra, var odelen den tradisjonen han var født til å følge.

– Det skapte nok mange kvaler for ham, påpeker Eli, og viser til sine egne barn-domsminner og de mange brevene som ble sendt hjem da Paul var ute på sine inspirasjonsturer – enten til hovedstaden eller i Danmark.

– At valget hans falt på gårdsdrift, var nok et resultat av at noe annet ville vært uhørt. Men det gjorde nok livet vanskelig for ham, all den tid han levde og åndet for musikken, tror datteren, som er midt i søskenflokken av fem barn.

– Jeg husker at vi som barn kunne synes det var vanskelig å jobbe hardt for å få høyet i hus sammen arbeidsfolket, mens tonene trillet ut fra tørkehuset der pappa satt i intens konsentrasjon over sitt virke. Det var nok en del snakk om denne odels-gutten på Øvre Okkenhaug, og ikke alle forsto ham helt.

DET VAR FØRST etter hans død, at venner og beundrere av Paul Okkenhaug samlet

sammen hans mange noter og verker i en eget notebok, dannet Paul Okkenhaug-dagene og satte hans virke som komponist inn i sin rette sammenheng.

Og i år skal nettopp musikken stå i høysetet, og den musikken han er aller mest kjent for, Spel-musikken, skrev han i på sitt opphold i Danmark i 1954.

– At disse omgivelsen har vært med på å inspirere til spelmusikken er ikke rart, mener Eli, og skuer ut over kvistvinduet over Schæffergårdern. Utsikten er slående.

– Dyrehaven er et yndet fristed for københavnere, og en skog jeg har vandret mye rundt i. Å se den gjennom morfars øyne sammen med mamma, gjør noe med meg. Dette ble en fin stund, understreker Anne Lunnan, mens de spaserer den korte veien mot Schæffergården. Han var blendet av den danske naturen og omgivelsene som oppkranser jaktlottet fra 1755, og som tidlig i femtiårene ble en del av et dansk-norsk samarbeid der unge kunstnere, prester, forfattere og studerende kunne søke om et opphold for å få inspirasjon.

– Her hjemme ble han hele tiden plaget av dårlig samvittighet. Mens han komponerte, ble han minnet om alt arbeidet på gården han forsømte, eller andre var nødt til å gjøre for ham. Om han hjalp til i slåttonna, var lengselen etter å komponere så sterk at han i alle fall ikke var helt til stede i arbeidet.

– Det var ikke vanlig at en gårdbruker studerte musikk, og de økonomiske forholdene rundt gårdsdriften tillot det vel strengt talt ikke. For han ble i alle fall ikke rik på musikken sin, påpeker Eli Lunnan. ☞

pluss| fakta

- ☞ Levanger kommune og Høgskolen i Nord-Trøndelag tok i 2001 initiativ til å arrangere Paul Okkenhaug-dagene for første gang. Dette arrangementet ble gjentatt i 2005. I jubileumsåret er arrangementet også utvidet til å omfatte friluftskonserter på Levanger torg 15. juni, feiringen av selve 100-års dagen 30. juni i Levanger kirke og to konserter under årets olsokdager på Stiklestad. Selve Okkenhaug-dagene arrangeres i tiden 23.-26. oktober.
- ☞ Levanger kommune og HiNT står som eiere av dette prosjektet, med Stiklestad Nasjonale Kultursenter som nær samarbeidspartner.
- ☞ Se også www.paul-okkenhaug.no

OASE: Her innenfor denne porten var det komponisten Paul Okkenhaug fant inspirasjon og skaperglede. Schæffergården ble en yndet plett i hans liv.

SATTE SPOR: Paul Okkenhaug så «Jeanne d'Arc på bålet» på Det Kongelige Teateret. Musikken gjorde så stort inntrykk på komponisten, at han bestemte seg for å oppgi en komponistkarriere.

SLÅENDE: At disse omgivelsen har vært med på å inspirere til spelmusikken er ikke rart, mener Paul Okkenhaugs barnebarn, Anne Lunnan og titter ut av kvistvinduet.

ENDELIG I BØKESKOGEN: Det skulle ta noen år før datteren Eli skulle få se bøkeskogen som faren så levende beskrev i sine brev fra den danske hovedstaden. Sammen med datteren Anne vandrer hun i det irrgroenne gresset og myster opp mot de høye trærne.

– Vårfuglen held konsert uti trea.

Eit par svaner slo seg ned i dammen i går, – dei ligg inne i ei vik og drømmer – drømmer. Kan ikkje forstå anna enn at dei må vera klår over at dei pryder dammen, og at dei går inn for det fullt vitende.

◀ **FOR KOMPONISTEN FRA** Frol ble Schæffergården en yndet plett på jord, der han kunne være i ett med kunsten. Men også vandring i Frolfjellet var inspirerende for ham. Og andre som søkte til Okkenhaug.

– Det er høy himmel over tørkehuset, sa Jakob Weidemann, som bodde i det etter hvert så berømte huset som var et gammelt tørkehus for korn. Dit ut dro også Paul flygelet sitt for å komponere, eller når kunstnere fra Danmark kom opp fra press og jag nede på kontinentet for å finne roen og inspirasjonen i trønderske omgivelser.

– Det er helt spesielt å lese brevene som kom til gården etter at alle disse danske gjestene forlot oss. Som barn husker jeg dem bare vagt – malere, musikere, opera-sangerinner. Paul Okkenhaug og kona Magnhild skapte et spesielt kunstnerisk miljø ved siden av alt gårdsarbeidet.

I INNLEDNINGEN AV boka skriver Magnhild Okkenhaug om disse brevene og de mange gjestene fra Danmark:

«Dei fortel om kor stor glede og gagn pappa hadde av desse musikkvennene. Dei åpna nye dører for han og var til stor hjelp. Eg har kjensle av at denne «dansketida» var med og gjorde livet rikare for meg og».

Magnhild Okkenhaug døde i januar i år, vel en måned før hun har ville fylt 100 år.

– Sett i lys av alt vi nå vet, er nok mormors rolle i denne historien like viktig som morfars, selv om det var han som komponerte. Men uten hennes støtte og pågangsmot og evne til å organisere både gårdsdrift, stadige nye gjester og skjøtte ungene, hadde det nok ikke gått bra, sier barnebarnet Anne, som selv kun har vage minner om sitt berømte opphav.

– Jeg husker ham bare som en snill bestefar som spilte piano for oss ungene hjemme på gården, sier hun.

Om to dager markeres denne beskjedne enerens 100-års dag med en jubileums-konsert i Levanger kirke. Paul Okkenhaug skal verken glemmes eller gjemmes.